ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα) της 23ης Φεβρουαρίου 1995 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-54/94 και C-74/94,

που έχουν ως αντικείμενο αιτήσεις του επιφορτισμένου με την προανάκριση δικαστή του Pretura circondariale di Macerata (Ιταλία), προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με τις οποίες ζητείται, στο πλαίσιο των ανακρίσεων που διεξάγονται ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου στην ποινική διαδικασία κατά

Ulderico Cacchiarelli, (υπόθεση C-54/94)

και

Gino Stanghellini (υπόθεση C-74/94)

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία της οδηγίας 90/642/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 1990, που αφορά τον καθορισμό των ανώτατων περιεκτικοτήτων για τα κατάλοιπα φυτοφαρμάκων επάνω ή μέσα σε ορισμένα προϊόντα φυτικής προέλευσης, περιλαμβανομένων των οπωροκηπευτικών (ΕΕ L 350, σ. 71),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. J. G. Kapteyn, πρόεδρο τμήματος, K. N. Κακούρη (εισηγητή) και J. L. Murray, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

γενικός εισαγγελέας: C. O. Lenz
γραμματέας: R. Grass

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον E. de March, νομικό σύμβουλο και τον G. Berscheid, μέλος της νομικής της υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 15ης Δεκεμβρίου 1994,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διατάξεις της 22ας Δεκεμβρίου 1993 και 13ης Ιανουαρίου 1994, οι οποίες περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 8 και 28 Φεβρουαρίου 1994, αντιστοίχως, ο επιφορτισμένος με την προανάκριση δικαστής του Pretura circondariale di Macerata υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, δύο προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία της οδηγίας 90/642/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 1990, που αφορά τον καθορισμό των ανώτατων περιεκτικοτήτων για κατάλοιπα φυτοφαρμάκων επάνω ή μέσα σε ορισμένα προϊόντα φυτικής προέλευσης, συμπεριλαμβανομένων των οπωροκηπευτικών (ΕΕ L 350, σ. 71).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο προανακρίσεων που διεξήγαγε ο αρμόδιος δικαστής ενόψει ενδεχόμενης ασκήσεως ποινικής διώξεως εις βάρος

δύο Ιταλών υπηκόων που κατηγορήθηκαν ότι παρέβησαν την ιταλική κανονιστική ρύθμιση περί καταλοίπων ενεργών ουσιών επιτρεπομένων προϊόντων υγειονομικής προστασίας επάνω ή μέσα σε τρόφιμα, με την οποία μεταφέρθηκαν στην εσωτερική έννομη τάξη οι σχετικές κοινοτικές οδηγίες.

3 Από τις διατάξεις παραπομπής προκύπτει ότι από ελέγχους που διεξήγαγε η υγειονομική υπηρεσία κατά τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο του 1993, αντιστοίχως, στην ιταλική περιφέρεια της Marche, στη μεν πρώτη περίπτωση, επί δειγμάτων τηγανιτών πατατών βαθείας καταψύξεως, προέκυψε η παρουσία chlorpropham και propham σε ποσοστό σαφώς υψηλότερο από το ανώτατο όριο που καθορίστηκε με κανονιστική απόφαση του Υπουργού Υγείας, της 18ης Ιουλίου 1990 (GU, τακτικό συμπλήρωμα αριθ. 202 της 30ής Αυγούστου 1990). Στη δεύτερη περίπτωση, από ελέγχους δειγμάτων πατατών που διετίθεντο χονδρικώς, προέκυψε ότι η παρουσία chlorpropham επί ολοκλήρου του προϊόντος υπερέβαινε σαφώς το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο· επί του αποφλοιωμένου προϊόντος δεν υπερέβαινε το όριο αυτό.

4 Επειδή το αιτούν δικαστήριο είχε αμφιβολίες ως προς το αν η ιταλική κανονιστική ρύθμιση, που προέβλεπε τον ποινικό κολασμό των επιδίκων πράξεων συνιστούσε ορθή μεταφορά στην εσωτερική έννομη τάξη των σχετικών κοινοτικών οδηγιών, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει η οδηγία 90/642/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 1990, που αφορά τον καθορισμό των ανώτατων περιεκτικοτήτων για τα κατάλοιπα φυτοφαρμάκων επάνω ή μέσα σε ορισμένα προϊόντα φυτικής προέλευσης, συμπεριλαμβανομένων των οπωροκηπευτικών, την έννοια ότι περιλαμβάνει επίσης τα συγκεκριμένα ζιζανιοκτόνα;

2) Έχει η Κυβέρνηση της Ιταλικής Δημοκρατίας, εκδίδοντας την πράξη μεταφοράς της εν λόγω οδηγίας υπό τη μορφή κανονιστικής αποφάσεως

του Υπουργού Υγείας της 23ης Δεκεμβρίου 1992, και λαμβανομένης υπόψη της επίσημης ερμηνείας που έδωσε σχετικώς, μεταφέρει ορθώς και επακριβώς στην εσωτερική έννομη τάξη την οδηγία αυτή, καθότι αφορά τον τρόπο δειγματοληψίας και αναλύσεως των γεωμήλων για τον έλεγχο τηρήσεως των ανωτάτων ορίων δραστικών ουσιών προϊόντων υγειονομικής προστασίας;»

5 Με διάταξη του προέδρου, της 11ης Μαρτίου 1994, οι δύο υποθέσεις ενώθηκαν προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και έκδοση κοινής αποφάσεως, κατά το άρθρο 43 του Κανονισμού Διαδικασίας.

Επί της εφαρμοστέας κοινοτικής κανονιστικής ρυθμίσεως

6 Κατ' αρχάς πρέπει να σημειωθεί ότι το Συμβούλιο θέσπισε, στις 23 Νοεμβρίου 1976, την οδηγία 76/895/ΕΟΚ, περί καθορισμού της μεγίστης περιεκτικότητος για τα κατάλοιπα των φυτοφαρμάκων επί και εντός των οπωροκηπευτικών (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/016, σ. 179), κατά την οποία, όπως προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, η τήρηση της ανωτάτης περιεκτικότητας ελέγχεται από τα κράτη μέλη.

7 Κατά το άρθρο 1, η οδηγία αυτή «(...) αφορά τα προϊόντα που προορίζονται για ανθρώπινη διατροφή (...) που περιλαμβάνονται στο παράρτημα I, εφόσον κατάλοιπα των φυτοφαρμάκων που απαριθμούνται στο παράρτημα II ευρίσκονται επί ή εντός των προϊόντων αυτών». Πάντως, τα γεώμηλα δεν περιλαμβάνονται στις δασμολογικές κλάσεις που αναφέρονται στο παράρτημα I. Εξάλλου, ούτε το chlorpropham ούτε το propham περιλαμβάνονταν αρχικώς στο παράρτημα II. Το chlorpropham, το οποίο είναι ζιζανιοκτόνο, προστέθηκε στο

παράρτημα ΙΙ της οδηγίας 76/895 με την οδηγία 82/528/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Ιουλίου 1982 (ΕΕ L 234, σ. 1), η οποία εκδόθηκε κατ' εφαρμογή του άρθρου 5 της αρχικής οδηγίας.

8 Κατόπιν, το Συμβούλιο εξέδωσε στις 27 Νοεμβρίου 1990 την οδηγία 90/642, η οποία επιβάλλει στα κράτη μέλη, με το άρθρο 2, παράγραφος 2, αυτής, την υποχρέωση να διασφαλίζουν την τήρηση των καθορισθεισών ανωτάτων περιεκτικοτήτων καταλοίπων φυτοφαρμάκων.

9 Στο άρθρο 1, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας ορίζεται, αφενός, ότι η εν λόγω οδηγία «(...) εφαρμόζεται στα προϊόντα που υπάγονται στις ομάδες που απαριθμούνται στην πρώτη στήλη του παραρτήματος (...)», αφετέρου, ότι «ο κατάλογος των εν λόγω καταλοίπων φυτοφαρμάκων και οι ανώτατες περιεκτικότητές τους καθορίζονται από το Συμβούλιο (...)». Μολονότι τα γεώμηλα περιλαμβάνονται πράγματι στο παράρτημα της οδηγίας, αντιθέτως, ο κατάλογος φυτοφαρμάκων που προέβλεπε η διάταξη αυτή, ο οποίος δεν καταρτίστηκε παρά με την οδηγία 93/58/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 1993 (ΕΕ L 211, σ. 6), δεν περιλαμβάνει ούτε το chlorpropham ούτε το propham.

10 Όσον αφορά τη σχέση μεταξύ των δύο οδηγιών, από τη δέκατη τρίτη έως τη δέκατη έκτη αιτιολογική σκέψη, καθώς και από το άρθρο 1 της οδηγίας 90/642, προκύπτει ότι η οδηγία αυτή δεν θίγει την οδηγία 76/895, αλλά αποβλέπει στην προοδευτική αντικατάστασή της κατά το μέτρο που τα αναφερόμενα στην οδηγία 76/895 κατάλοιπα φυτοφαρμάκων περιλαμβάνονται στην οδηγία 90/642 και καθορίζονται υποχρεωτικές περιεκτικότητες.

11 Συνεπώς, εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι η οδηγία 76/895 δεν εφαρμόζεται επί των υποθέσεων των κυρίων δικών, καθόσον τα γεώμηλα δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι αυτής. Γι' αυτόν προφανώς τον λόγο τα ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου δεν αναφέρονται στην οδηγία αυτή.

12 Πρέπει, επίσης, να παρατηρηθεί ότι ούτε η οδηγία 90/642 εφαρμόζεται στην παρούσα υπόθεση. Πράγματι, μολονότι τα γεώμηλα αναφέρονται στο παράρτημά της, ωστόσο το chlorpropham και το propham δεν περιλαμβάνονται στον κατάλογο που καταρτίστηκε με την προαναφερθείσα οδηγία 93/58.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

13 Από τις διατάξεις παραπομπής προκύπτει ότι τα ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου, τα οποία πρέπει να εξετασθούν από κοινού, αφορούν το αν η οδηγία 90/642 δεν επιτρέπει εθνική κανονιστική ρύθμιση η οποία καθορίζει ανώτατα επιτρεπόμενα όρια καταλοίπων chlorpropham και propham επί γεωμήλων και προβλέπει ότι οι επιβαλλόμενοι έλεγχοι δεν θα αφορούν ολόκληρο το προϊόν αλλά μόνο το καθαρισμένο προϊόν.

14 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι η οδηγία 90/642 δεν εφαρμόζεται επί καταλοίπων των φυτοφαρμάκων που αναφέρονται στις υποθέσεις της κυρίας δίκης. Συνεπώς, ελλείψει σχετικής κοινοτικής εναρμονίσεως, εναπόκειται στον εθνικό νομοθέτη να καθορίζει τα επιτρεπόμενα ανώτατα όρια καταλοίπων των εν λόγω προϊόντων, καθώς και τον τρόπο διεξαγωγής των σχετικών ελέγχων, υπό την επιφύλαξη πάντως της τηρήσεως των διατάξεων των άρθρων 30 και 36 της Συνθήκης ΕΚ.

15 Κατά συνέπεια, στο αιτούν δικαστήριο πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία 90/642, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, δεν αποκλείει εθνική κανονιστική ρύθμιση η οποία καθορίζει τις ανώτατες επιτρεπόμενες περιεκτικότητες καταλοίπων chlorpropham και propham επί γεωμήλων, καθώς και τον τρόπο ελέγχου της τηρήσεως των περιεκτικοτήτων αυτών, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 30 και 36 της Συνθήκης ΕΚ.

Επί των δικαστικών εξόδων

16 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η οποία κατέθεσε παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε ο επιφορτισμένος με την προανάκριση δικαστής του Pretura circondariale di Macerata, με διατάξεις της 22ας Δεκεμβρίου 1993 και 13ης Ιανουαρίου 1994, αποφαίνεται:

Η οδηγία 90/642/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 1990, που αφορά τον καθορισμό των ανώτατων περιεκτικοτήτων για τα κατάλοιπα φυτοφαρμάκων επάνω ή μέσα σε ορισμένα προϊόντα φυτικής προέλευσης, συμπεριλαμβανομένων των οπωροκηπευτικών, δεν αποκλείει εθνική κανονιστική ρύθμιση η οποία καθορίζει τις ανώτατες επιτρεπόμενες περιεκτικότητες καταλοίπων chlorpropham και propham επί γεωμήλων, καθώς και τον τρόπο ελέγχου της τηρήσεως των περιεκτικοτήτων αυτών, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 30 και 36 της Συνθήκης ΕΚ.

Kapteyn Κακούρης Murray

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 23 Φεβρουαρίου 1995.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του τετάρτου τμήματος

P. J. G. Kapteyn